

Externe betrekkingen

Literaire vorming bij het LOKV

De term literaire vorming dreigt welhaast een containerbegrip te worden. Onder veel verschillende namen bieden sedert 1988 centra voor kunstzinnige vorming hun aanbod literaire vorming aan. In feite is er sprake van vijf verschillende vakgebieden: taaldrukken, taalexpressie, schrijven, leesbevordering en literatuurbeschouwing. De cursussen zijn meestal actief gericht: het schrijven door de deelnemers krijgt daarbij de hoogste prioriteit. Daartegenover staat dat enkele centra juist een zuiver reflectief aanbod hebben, waarbij cursussen literatuurbeschouwing de belangrijkste activiteiten vormen.

In het uitvoeringsplan literaire vorming van het LOKV uit 1991 wordt evenwel geconstateerd dat er tot nu toe nog steeds geen sprake is van een evenwichtige verhouding in de aanbodprogramma's. Desalniettemin blijft de belangstelling voor literaire vorming stijgen, getuige de stroom van vragen bij het LOKV om informatie over voorhanden zijnde materiaal en bestaande projecten, en om specifieke deskundigheid. Om deze uiteenlopende vragen op concrete wijze te kunnen beantwoorden heeft het LOKV een informatiepakket samengesteld waarin de theoretische inhoud van de literaire vorming uiteen wordt gezet en waarin wordt aangegeven welke activiteiten er bij het LOKV en de centra voor kunstzinnige vorming plaatsvinden dan wel ontwikkeld worden. Voorts bevat het pakket verwijzende gegevens die voor de opbouw van literaire vorming van belang kunnen zijn (onder andere een beknopte literatuurlijst, de benoembaarheidseisen en opleidingssituatie, verslagen van praktische projectactiviteiten, een adressenlijst en recent verschenen artikelen en folders).

Het materiaal is voor f 10,- te bestellen bij het LOKV (U ontvangt een acceptgirokaart), Ganzenmarkt 6, 3512 GD Utrecht. Telefoon: 030-332328. (MvW)

Salondag Schrijven 2 (lokkende genres)

Op vrijdag 2 oktober 1992 organiseert het LOKV voor de tweede keer een Salondag in het kader van de literaire vorming. De dag zal in het teken staan van *literaire genres* waarbij deskundigheidsbevordering en methodiekontwikkeling centrale aandachtspunten zijn.

's Ochtends zal Willem van Toorn in de openingslezing vertellen over zijn voorkeurgens: poëzie, (korte) verhalen, reisliteratuur, toneelteksten en journalistieke bijdragen. Hierna kan men kiezen uit twee parallelle lezingen:

- Hans Luyten vertoont dia's en vertelt over liefdesemblemata.
- Jan Brokken spreekt over zijn fascinatie voor reisverhalen.

Tijdens de lunch is er een informatiemarkt waarbij onder andere het NBLC, Plint, de Hogeschool voor de Kunsten uit Utrecht en de Stich-

ting Expressieve Muurkrant acte de présence zullen geven. Voorts is er een boekenmarkt.

Het middagprogramma bevat een zestal workshops, geleid door auteurs en docenten, waarbij de deelnemers daadwerkelijk aan het schrijven worden gezet in een bepaald genre.

Praktische gegevens

- Datum: vrijdag 2 oktober 1992.
- Plaats: Kasteel Groeneveld in Baarn (extra treintaxi's worden ingezet).
- Tijd: 09.00 - 17.00 uur.
- Kosten: f 75,- p.p. (U ontvangt een acceptgirokaart) inclusief koffie, thee en lunch.
- Aanmelden: vóór 10 juli 1992 bij Wil Grinwis, LOKV, Ganzenmarkt 6, 3512 GD Utrecht. (MvW)

Documentatieblad kinder- en jeugdliteratuur

Het zomernummer van het Documentatieblad, net als het vorige nummer sjeiker door de overgang van niet op lijm, bevat weer heel wat bruikbaar voor de literaire vorming van de jongere mensen. In aansluiting op Tsjip 2/1 is welkom een cluster van bijdragen rond Toon Tellegen (Juffrouw Kachel, Woutertje Pieterseprijs 1992). Joke Linders sprak met hem, Kees Fens was verantwoordelijk voor het juryrapport en de prijswinnaar sprak zelf een dankwoord. 'Tellegen vertelt dat hij het boek nooit geschreven zou hebben als hij er niet over begonnen zou zijn tegen Harrie Geelen: *ik heb het boek nu geschreven, en mij voorgesteld hoe ik toen was. De herinneringen aan een bepaalde juffrouw spelen daarin een rol, maar ook nogal wat fantasie.*' Tellegen zelf gaat in zijn dankwoord in op zijn kinderjaren in Den Briel. 'In Den Briel ging ik als jongen van acht in 1950 's ochtends de voordeur uit, liep over de brug heen, de Voorstraat in, langs de kruidenier, de kapper van mijn vader, de slager, de vishandel en de groenteboer. Dan sloeg ik linksaf de Boterstraat in, langs de zandtaartjesfabriek van A.E.D. Ribbe, en dan rechtsaf de Rodemarijnstraat in - een stille straat met vervallen huizen en schuren en hoge, scheve schuttingen. En dan linksaf een schoolplein op, langs een enorme kastanjeboom, en om negen uur met andere kinderen een oud negentiende-eeuws schoolgebouw in, naar links, naar mijn lokaal, met zijn hoge kolenkachel in een hoek, zijn lange gaslampen, daar, achteraan, achter haar lessenaar zat zij, mijn juffrouw, zonder wie ik dit boek niet geschreven had, zonder wie ik deze prijs niet gekregen had.'

Tweemaal Engels in dit nummer. Joke Linders was bij Margery Fisher, belangrijk critica en essayiste van kinderliteratuur, die naast de publicatie van een aantal boeken dertig jaar lang een tijdschrift met uitsluitend recensies op poten hield: *Growing Point*. Vooral aardig voor andere jeugdboekrecensenten, nauwelijks voor de literatuurdocent. Imme Dros was in Oxford en plaatste daar haar eigen werk in het kader van de geringe waardering in Nederland voor jeugdliteratuur: 'But literary critics in Holland, the critics that review novels and poems for adults, do not believe children's books to be of any literary importance'. Dat is wel waar, de Woutertje Pieterseprijs ten spijt. Peeters en Goedegebuure en noem

ze maar op laten dat over aan de Boonstra's en Kromhouten, die overigens op hun beurt niet over Reve en Boon schrijven. Taakverdeling! Afke van der Linden houdt bij wat er aan scripties over jeugdliteratuur verschijnt. Zes zijn het er deze keer. Ze zorgde ook voor een bibliografie van kinder- en jeugdliteratuur. Voorzover daarop de literaire vorming en het literatuuronderwijs voorkomen is de informatie weinig uptodate.

Boekpromotie en leesbevordering

Janneke van Wijk geeft in hetzelfde nummer van het Documentatieblad een voortgangsbericht over het leesbevorderingsproject *Weet je nog een leuk boek?* dat met steun van WVC vanaf 1990 op diverse scholen wordt uitgevoerd en waarover eerder door de projectleiders Joke Linders en Toin Duijx werd bericht in *Leesgoed* 2, pp. 61-62. WVC heeft erop aangedrongen de doelgroep uit te breiden met Turkse en Marokkaanse ouders. Uitgaande van de gedachte dat het gezin een grote rol speelt bij de literaire socialisatie, betreft men de ouders bij het project. Niet eenvoudig als blijkt dat de helft van de mensen analfabeet is, maar verhalen vertellen kunnen ze wel en daarop is blijkbaar adequaat ingespeeld. Heel belangrijk is de rol van de OETC-docenten Marokkaans en Turks. Zij trekken de ouders erbij. Maar ouderparticipatie van allochtonen blijkt moeilijk omdat de betrokkenen van mening zijn dat de school een kwestie is van de leerkrachten en niet van hen.

Rotterdam ondernam met alweer grote steun van WVC een project voor boekpromotie en leesbevordering dat, wanneer je op het evaluatierapport van het IVA (K.U. Brabant) moet afgaan, gewoon een kostbare flop is geworden. Er was de directie Media, Letteren en Bibliotheken van WVC veel aan gelegen om een proeftuinproject te doen slagen, want leesbevordering is voor het ministerie een wezenlijke doelstelling, maar men heeft natuurlijk deskundigen van elders nodig om zo'n doelstelling te bereiken. Dat is met het Rotterdamse *Niet storen, ik lees*

nauwelijks gelukt. Men wilde proberen iets te doen aan het (voor)lees-, leen- en koopgedrag van de Rotterdamse kinderen tot en met tien jaar en hun ouders, maar de enigen die echt bereikt werden waren de mensen die al een positieve houding hadden tegenover lezen en voorlezen, en bij hen kwamen dan nog niet eens 'bevorderende' effecten voor. Aj, dat doet pijn!

Het lijkt me een goudeerlijk rapport, waarvan misschien geleerd kan worden hoe het niet moet. Een Leesspektakel, boekencontainers met een Leeskrant, projectfolders en keuzelijsten, posters, leeskleppen en T-shirts; TV-programma's van Omroep Rotterdam (heel aardig vond men ze), een voorleescursus, voorleesboekjes, voorlichting in negentien consultatiebureaus, het was eigenlijk boter aan de galg gesmeerd. Al die creatieve bedenkzels werden gewaardeerd door de positief ingestelden, maar ze zetten eigenlijk geen zoden aan de dijk en kostten knap wat, ik meen een ton WVC-geld of meer.

De onderzoekers concluderen: samenwerking met het basisonderwijs, dat is eigenlijk het enige dat werkelijk het leesgedrag op grote schaal kan

De onderzoekers concluderen: samenwerking met het basisonderwijs, dat is eigenlijk het enige dat werkelijk het leesgedrag op grote schaal kan bevorderen, en daar moet dan ook nog voldoende gekwalificeerd personeel rondlopen om er een succes van te maken. Geen gek idee!

Wam de Moor

P. Hamers e.a., *Pak eens een boek*. Evaluatie van het Rotterdamse boekpromotie- en leesbevorderingsproject 'Niet storen, ik lees'. Samenvatting. IVA, Instituut voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek van de Katholieke Universiteit Brabant, Warandelaan 2, Postbus 90153, 5000 LE Tilburg. Tel. 013-662437.

